

BỘ Y TẾ

HƯỚNG DẪN THỰC HÀNH 55 KỸ THUẬT ĐIỀU DƯỠNG CƠ BẢN

TẬP 1

(DÙNG CHO ĐÀO TẠO CỬ NHÂN ĐIỀU DƯỠNG)

Chủ biên: TS. ĐỖ ĐÌNH XUÂN
ThS. TRẦN THỊ THUẬN

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC VIỆT NAM

BỘ Y TẾ

HƯỚNG DẪN THỰC HÀNH 55 KỸ THUẬT ĐIỀU DƯỠNG CƠ BẢN

TẬP 1

(DÙNG CHO ĐÀO TẠO CỬ NHÂN ĐIỀU DƯỠNG)

MÃ SỐ: Đ34.Z01

(Tái bản lần thứ nhất)

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC VIỆT NAM

Chỉ đạo biên soạn
VỤ KHOA HỌC VÀ ĐÀO TẠO – BỘ Y TẾ

Chủ biên

TS. ĐỖ ĐÌNH XUÂN
ThS. TRẦN THỊ THUẬN

Những người biên soạn

ThS. TRẦN THỊ THUẬN
ThS. NGUYỄN THỊ SƯƠNG
ThS. ĐOÀN THỊ ANH LÊ
ThS. TRẦN THỦY KHÁNH LINH
ThS. NGUYỄN MẠNH DŨNG
CN. TỔNG VĨNH PHÚ
ThS. VŨ THỊ MINH PHƯỢNG
ThS. HOÀNG CÔNG CHÁNH
BS. NGUYỄN ĐĂNG THẮNG
BSCKII. TRẦN ĐỨC THÁI
TS. LÊ VĂN AN
TS. NGUYỄN THỊ KIM HOA

Thư ký biên soạn

ThS. NGUYỄN MẠNH DŨNG

Tham gia tổ chức bản thảo

ThS. PHÍ VĂN THÂM
TS. NGUYỄN MẠNH PHA

LỜI GIỚI THIỆU

Thực hiện một số điều Luật Giáo dục, Bộ Giáo dục & Đào tạo và Bộ Y tế đã ban hành chương trình khung đào tạo Cử nhân Điều dưỡng. Bộ Y tế tổ chức biên soạn tài liệu dạy – học các môn cơ sở và chuyên môn theo chương trình trên nhằm từng bước xây dựng bộ sách chuẩn trong công tác đào tạo nhân lực y tế.

Sách *Hướng dẫn thực hành 55 kỹ thuật điều dưỡng* được biên soạn dựa trên chương trình giáo dục của các Trường Đại học Điều dưỡng trên cơ sở chương trình khung đã được phê duyệt. Sách được các nhà giáo giàu kinh nghiệm và tâm huyết với công tác đào tạo biên soạn theo phương châm: Kiến thức cơ bản, hệ thống; nội dung chính xác, khoa học; cập nhật các tiến bộ khoa học, kỹ thuật hiện đại và thực tiễn Việt Nam.

Sách *Hướng dẫn thực hành 55 kỹ thuật điều dưỡng* đã được Hội đồng chuyên môn thẩm định sách và tài liệu dạy – học chuyên ngành Cử nhân Điều dưỡng của Bộ Y tế thẩm định năm 2009. Bộ Y tế quyết định ban hành làm tài liệu dạy – học chính thức của ngành Y tế. Trong thời gian từ 3 đến 5 năm, sách phải được chỉnh lý, bổ sung và cập nhật.

Bộ Y tế xin chân thành cảm ơn các tác giả và Hội đồng chuyên môn thẩm định đã giúp hoàn thành cuốn sách. Cám ơn TS. Lê Thị Bình; CN. Nguyễn Thị Kim Loan đã đọc và phản biện góp ý kiến cho việc hoàn thành cuốn sách, kịp thời phục vụ cho công tác đào tạo nhân lực y tế.

Vì lần đầu xuất bản, chúng tôi mong nhận được ý kiến đóng góp của đồng nghiệp, các bạn sinh viên và các độc giả để sách được hoàn thiện hơn trong lần tái bản sau.

VỤ KHOA HỌC VÀ ĐÀO TẠO – BỘ Y TẾ

LỜI NÓI ĐẦU

Kỹ năng thực hành Điều dưỡng gồm 55 kỹ thuật cơ bản được Điều dưỡng thực hiện tại các cơ sở khám và chữa bệnh. Các kỹ thuật này được chọn lọc từ các nhà quản lý, giảng viên ở các trường Đại học, Cao đẳng đào tạo Điều dưỡng có uy tín trong nước nhằm đáp ứng nhu cầu chuẩn hóa, thống nhất và cập nhật các kỹ thuật Điều dưỡng. Đồng thời được sự giúp đỡ, cố vấn của các chuyên gia nước ngoài (Hà Lan, Anh) về cách thiết kế cuốn sách dùng cho sinh viên Điều dưỡng; các bước cấu trúc xây dựng để phù hợp với nội dung kiến thức cần thiết cho kỹ năng thực hành Điều dưỡng và đáp ứng phương pháp tự học cho sinh viên Điều dưỡng.

Cuốn sách được biên soạn bởi các giảng viên chuyên ngành Điều dưỡng của các trường Đại học Y Hà Nội, Đại học Điều dưỡng Nam Định, Đại học Y Huế và Đại học Y-Dược Thành phố Hồ Chí Minh. Nội dung cuốn sách được phân ra làm 10 chương và chia thành 2 tập.

Tập 1 từ chương I đến chương V

Chương I: Các kỹ thuật làm giường và chăm sóc người bệnh tại giường

Chương II: Các kỹ thuật vệ sinh cá nhân

Chương III: Các kỹ thuật theo dõi và thăm khám

Chương IV: Các kỹ thuật vô khuẩn

Chương V: Các kỹ thuật cho ăn và chăm sóc bài tiết

Tập 2 từ chương VI đến chương X.

Chương VI: Các kỹ thuật đưa thuốc vào cơ thể

Chương VII: Các kỹ thuật truyền dịch

Chương VIII: Các kỹ thuật thay băng vết thương

Chương IX: Một số kỹ thuật khác

Chương X: Cấp cứu ban đầu

Cuốn sách được trình bày tuân theo phương pháp giảng dạy tích cực, vừa là tài liệu dành cho sinh viên cử nhân Điều dưỡng tự học, cũng có thể làm tài liệu cho các sinh viên thuộc các chuyên ngành khác của Y học cần tham khảo môn Kỹ thuật Điều dưỡng cơ bản.

Trong quá trình biên soạn, mặc dù các tác giả đã rất cố gắng nhưng chắc chắn sẽ không tránh khỏi các thiếu sót, chúng tôi mong nhận được sự đóng góp của quý đồng nghiệp và quý bạn đọc.

Đồng chủ biên
TS. Đỗ Đình Xuân
ThS. Trần Thị Thuận

MỤC LỤC

Lời giới thiệu	3
Lời nói đầu	5
Mục lục.....	7
Chương I. CÁC KỸ THUẬT LÀM GIƯỜNG VÀ CHĂM SÓC NGƯỜI BỆNH TẠI GIƯỜNG... 9	
Đại cương	9
1. Chuẩn bị giường bệnh	12
2. Thay vải trải giường có người bệnh nằm.....	35
3. Tư thế nghỉ ngơi trị liệu thông thường	47
4. Cố định người bệnh	63
5. Vận chuyển người bệnh.....	67
Chương II. CÁC KỸ THUẬT VỆ SINH CÁ NHÂN..... 76	
1. Đại cương	76
2. Rửa tay thường quy.....	79
3. Sát khuẩn tay bằng dung dịch cồn.....	87
4. Vệ sinh răng miệng cho người bệnh	89
5. Gội đầu cho người bệnh tại giường	96
6. Tắm cho người bệnh tại giường	100
7. Vệ sinh vùng hậu môn sinh dục cho người bệnh.....	104
Chương III. CÁC KỸ THUẬT THEO DÕI VÀ THĂM KHÁM..... 114	
1. Đại cương	114
2. Kỹ thuật lấy dấu hiệu sinh tồn	116
3. Kỹ năng đo chiều cao	137
4. Đo cân nặng	145
5. Kỹ thuật sử dụng máy monitor.....	156
6. Kỹ thuật ghi điện tim.....	174
7. Khám thể chất	183
Chương IV. KỸ THUẬT VÔ KHUẨN..... 217	
1. Đại cương	217
2. Rửa tay ngoại khoa (rửa tay vô khuẩn)	220
3. Kỹ thuật mang găng vô khuẩn	229
4. Kỹ thuật mặc và cởi áo choàng vô khuẩn.....	236
5. Chuẩn bị dụng cụ tiệt khuẩn	243
6. Kỹ thuật khử khuẩn – Tiệt khuẩn dụng cụ	248
7. Quy trình làm sạch – cọ rửa dụng cụ	255

Chương V. CÁC KỸ THUẬT CHO ĂN VÀ CHĂM SÓC BÀI TIẾT	259
1. Đại cương	259
2. Hỗ trợ cho người bệnh	262
3. Đặt ống thông dạ dày	271
4. Sử dụng bô vịt, bô dẹt	285
5. Đặt ống thông vào trực tràng	290
6. Kỹ thuật thụt tháo	295
7. Thông tiểu nữ	301
8. Thông tiểu nam	308
9. Dẫn lưu nước tiểu liên tục	314
10. Kỹ thuật rửa bàng quang	319
11. Kỹ thuật rửa bàng quang liên tục	326
12. Ghi chép và theo dõi lượng dịch vào và ra	332
Tài liệu tham khảo	338